

Bryssel den 19.4.2017
COM(2017) 183 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Initiativ för hållbar utveckling av den blå ekonomin i västra Medelhavsområdet

{SWD(2017) 130 final}

1. INLEDNING

Den maritima ekonomin i västra Medelhavsområdet har en enorm utvecklingspotential inom alla relaterade sektorer. Regionen har 200 hamnar och terminaler, och nästan 40 % av alla varor (räknat på värde) går igenom Medelhavsområdet.¹

Västra Medelhavsområdet lockar det största antalet turister i hela Medelhavsområdet, delvis på grund av det rika utbudet av konst och kultur. Det är ett område med stor biologisk mångfald, med 481 skyddade marina områden, inklusive Natura 2000-områden.² Regionen är ett rikt fångstområde för fisk och står för över 30 % av det totala värdet av landningar vid första försäljningen i Medelhavsområdet och ger fler än 36 000 direkta arbetstillfällen på fiskefartyg.³

Trots dessa stora tillgångar står regionen inför ett antal utmaningar som bidrar till dess allmänna geopolitiska instabilitet: en långdragen ekonomisk och finansiell kris med hög ungdomsarbetslöshet i flera länder, växande urbanisering längs kusterna, överexploatering av fiskbeståndet, havsförorening och sist men inte minst flyktingkrisen.

Klimatförändringar har stor inverkan på regionen⁴ och en höjning av havsnivån utgör ett betydande hot mot kustområdets ekosystem och ekonomier. Andra faktorer, såsom befolkningstillväxt och åldrande, migration och fördjupad globalisering, ökar trycket.

Det finns därför ett tydligt behov av ett gemensamt initiativ som gör det möjligt för EU och grannländer att samarbeta över gränserna för att

- öka tryggheten och säkerheten,
- främja hållbar blå tillväxt och arbetstillfällen, och
- bevara ekosystem och biologisk mångfald i västra Medelhavsområdet.

Att samarbeta kring havsstyrning gör det även möjligt för länder att samordna sina åtgärder, använda verktyg mer effektivt och maximera användningen av finansieringsinstrument, med möjligheten att utnyttja fler privata investeringar än sina egna, inklusive EU:s nyligen lanserade investeringsplattform för grannskapsländer⁵.

Unionen för Medelhavsområdet uppmanade därför i sin ministerförklaring om den blå ekonomin år 2015⁶ deltagande länder att undersöka mervärdet och genomförbarheten för lämpliga maritima strategier på subregional nivå, och bygga vidare på erfarenheterna av dialogen mellan länderna i västra Medelhavsområdet. I oktober 2016 uppmuntrade utrikesministrarna i Algeriet, Frankrike, Italien, Libyen, Malta, Mauretanien, Marocko, Portugal, Spanien och Tunisien till ytterligare arbete med ett initiativ för hållbar utveckling av den blå ekonomin, tillsammans med sekretariatet för unionen för Medelhavsområdet.⁷

¹ <http://msp-platform.eu/sea-basins/west-mediterranean>.

² <http://www.mapamed.org> (april 2016).

³ <http://www.fao.org/3/a-i5496e.pdf> (FAO 2016).

⁴ <http://www.cmcc.it/publications/regional-assessment-of-climate-change-in-the-mediterranean-climate-impact-assessments>.

⁵ http://ec.europa.eu/europeaid/news-and-events/state-union-2016-european-external-investment-plan_en.

⁶ http://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2015/11/2015-11-17-declaration-on-blue-economy_en.pdf

⁷ <http://ufmsecretariat.org/foreign-affairs-ministers-of-the-55-dialogue-discuss-pressing-regional-challenges-and-highlight-the-positive-contribution-of-ufm-activities-to-the-enhancement-of-regional-cooperation/>.

Den förfrågan är bakgrunden till detta initiativ, som består av detta meddelande och medföljande ramverk för åtgärder. Båda har tagits fram i nära samarbete med berörda länder och sekretariatet för unionen för Medelhavsområdet. I meddelandet anges huvudutmaningarna, de tillkortakommanden som måste bemötas och möjliga lösningar. Ramverket för åtgärder innehåller detaljer kring de prioriteringar som föreslagits och mervärdet av dessa, åtgärder och projekt, med kvantitativa mål och tidsfrister för att övervaka vilka framsteg som gjorts över tid.

Initiativet baseras på kommissionens långa erfarenhet av havsområdesstrategier och makroregionala strategier⁸ (till exempel Atlantstrategin, EU:s strategi för Östersjöregionen och EU:s strategi för den adriatisk-joniska regionen). Det baseras även på över två årtionden av arbete inom dialogen mellan länderna i västra Medelhavsområdet, som har skapat starka förbindelser mellan de deltagande länderna. Det bygger även på annan EU-politik kopplad till regionen, såsom prioriteringar inom översynen av den europeiska grannskapspolitiken och det senaste meddelandet om internationell världshavsförvaltning⁹. Initiativet gynnas av

- den regionala dialogen om havspolitik och den blå ekonomin under paraplyet för unionen för Medelhavsområdet,
- samarbetet inom fiskeriförvaltning, som nyligen stärktes genom Cataniaprocessen som lanserades 2016 och samarbetet kring hållbar utveckling av vattenbruket, båda inom ramverket för Allmänna kommissionen för fiske i Medelhavet, och
- samarbetet inom Barcelonakonventionen för skydd av Medelhavets marina miljö och kustregioner och FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling samt det arbete som gjorts för att genomföra Medelhavsstrategin för hållbar utveckling.

Trots att fokus för initiativet ligger på västra Medelhavsregionen och de tio länder som nämns ovan, kan omfattningen av åtgärderna – och de potentiella fördelarna – enkelt utökas bortom detta delområde. Beroende på vilka behov som ska tas upp, kan åtgärder därför involvera parter i centrala Medelhavsområdet och nordöstra Atlanten och kommer att fortsatt vara öppna för andra parter.

Med tanke på att initiativet berör både EU och partnerländer måste det få politiskt stöd först inom EU och därefter i unionen för Medelhavsområdet, för att sammanföra alla tio berörda länder.

⁸ COM(2014) 284 och COM(2016) 805.

⁹ JOIN(2016) 49.

2. UTMANINGAR OCH SKILLNADER

Omfattande samråd mellan intressenter och nationella myndigheter har fått en mängd utmaningar och skillnader att framträda som kan sammanfattas med följande tre huvudområden:

2.1 Trygghet och säkerhet

I genomsnitt sker omkring 60 transportolyckor till havs per år i västra Medelhavsområdet, varav 15 involverar tankfartyg som transporterar olja eller kemikalier.¹⁰ Nästan hälften av de olyckor som lett till stora utsläpp (100 ton eller mer) under det senaste årtiondet har skett i västra Medelhavet.¹¹ Regionen klarar sig ändå relativt bra jämfört med andra delområden, men en ny ekonomisk utveckling kan medföra en exponering för större risker, särskilt i områden där sjöfarten är alltför tät (t.ex. i Gibraltarsundet, Bonifaciosundet eller Siciliensundet) och vid hamnar och terminaler. Utvidgningen av Suezkanalen kan förvärra den täta trafiken. Koncentrationen av fartyg ökar risken för kollisioner, miljö- och bullerföroreningar samt olyckor.

Denna region är också särskilt känslig ur ett säkerhetsperspektiv. Åren 2013–2015 korsade i genomsnitt 11 000 irreguljära migranter Medelhavet varje månad¹² och skapade en växande oro för både mänskliga liv och ekonomisk verksamhet. De aktuella demografiska trenderna och klimatförändringarna förväntas öka den nuvarande konkurrensen om resurser och underblåsa regionens geopolitiska instabilitet.

Det är avgörande att man säkerställer tryggheten och säkerheten för den maritima verksamheten i syfte att främja en hållbar utveckling av sektorerna inom den blå ekonomin samt tillväxt och stabilitet inom regionen. Åtgärder för att bemöta dessa risker och hot omfattar bland annat

- den regionala transporthandlingsplanen för Medelhavsområdet¹³ och projekten Emsa/Safemed,
- EU:s strategi för sjöfartsskydd och dess handlingsplan,
- den integrerade sjöfartsstrategin för Afrika 2050 och Loméförklaringen om sjöfartsskydd,
- paketet för europeisk gräns- och kustbevakning¹⁴ och relaterade pilotprojekt som lanserades 2016 för att förbättra driftsamarbetet med kustbevakningsfunktioner mellan tre EU-organ (Frontex, EFCA och Emsa) i västra Medelhavsområdet.

Sedan flyktingkrisen och migrationskontroll blev en prioritet år 2015 har flera aktiviteter som fokuserar på migration utvecklats inom den europeiska migrationsagendan. Seahorse-nätverket för Medelhavet, forumen för europeiska kustbevakningsfunktioner och kustbevakningarna i Medelhavet har också hjälpt till att förbättra samarbetet mellan de involverade länderna.

¹⁰ http://www.medmaritimeprojects.eu/download/ProjectMediamer/SH_Meeting_WME/WM_Transport_factsheet_300115.pdf.

¹¹ <http://arxiv.org/pdf/1510.00287.pdf>.

¹² <http://www.europarl.europa.eu/EPRS-AaG-565905-Recent-Migration-flows-to-the-EU-FINAL.pdf>.

¹³ Antagen av transportforumet för Europa-Medelhavsområdet i mars 2015.

¹⁴ Förordningar (EU) 2016/1624, 2016/1625 och 2016/1626.

Initiativen och projekten är dock fortfarande relativt spridda över hela regionen och vad gäller möjligheterna att upprätthålla lagen, tillgång till uppgifter, åtkomst, behandling och förståelse finns det en olikhet och en fragmentering mellan de olika sidorna av Medelhavet. Samarbetet mellan EU-medlemsstater och sydliga partnerländer måste därför stärkas och användas för att bemöta dessa skillnader genom att underlätta samverkan och datautbyte, bygga kapacitet och förbättra realtidsåtgärderna i nödsituationer.

2.2 Höga ungdomsarbetslöshetssiffror kontra åldrande arbetskraft inom maritima näringar

Det finns en sysselsättningsparadox i västra Medelhavsregionen som innebär att ungdomsarbetslösheten är extremt hög – mellan 14 och 58 % – medan maritima företag inom både framväxande och traditionella sektorer inte kan hitta den kompetens och de profiler de behöver. Denna dåliga matchning mellan tillgång och efterfrågan beror främst på bristande dialog och samarbete mellan branschen och de olika utbildningsnivåerna.

Det finns också en dubbel utmaning inom forskning och utveckling. Å ena sidan kräver verksamheter såsom turism, transport och fiske, som traditionellt sett ligger i framkant i den blå ekonomin, mer innovation och mångfald för att vara fortsatt hållbara, konkurrenskraftiga och lönsamma under längre tid och för att tillhandahålla kvalificerade anställningar. Å andra sidan kräver flera framväxande aktiviteter och värdekedjor (såsom blå bioteknik, förnybar energi till havs, levande resurser och mineralresurser)¹⁵ särskilt stöd för att nå sin fulla potential, uppnå en kritisk massa och locka riktad forskning och utveckling samt investeringar.

Ett antal strategiska initiativ och ramverk främjas för närvarande inom hela västra Medelhavsområdet för att ge den ekonomiska aktiviteten, forskningen och utvecklingen en skjuts framåt. Dessa initiativ är

- EU:s strategi för blå tillväxt och havspolitik,
- EU:s strategi för ökad sysselsättning och tillväxt inom kust- och havsturism¹⁶,
- BlueMed-initiativet,
- FAO:s blå tillväxt.

Dessa initiativ riktar sig till antingen EU eller grannskapsländerna, men inte båda. Initiativ som har genomförts inom ramen för EU:s ansökningsomgångar avspeglar inte alltid de specifika behoven i västra Medelhavsområdet, och stödet för dessa övergripande aktiviteter bland sydliga och nordliga intressenter är vanligtvis begränsat. Det krävs åtgärder för att hantera obalanser vad gäller geografisk omfattning, anpassa finansieringsinstrumenten, skapa den kritiska massan för ekonomisk verksamhet som för närvarande inte lockar privata investerare, ta itu med den nuvarande dåliga matchningen mellan tillgång och efterfrågan på blå kompetens, öka intressenters möjligheter till partnerskap på båda sidor om Medelhavet och öka antalet investeringar samt skapa arbetstillfällen i regionen.

Andra initiativ omfattar båda sidorna av Medelhavet, t.ex. handlingsplanen för hållbar konsumtion och produktion samt den regionala transporthandlingsplanen för Medelhavsområdet. Dessa erbjuder en möjlighet och skulle gynnas av mer synergi och

¹⁵ Detta kommer att harmoniseras med den europeiska bioekonomistategin och kopplas till ett internationellt forum för bioekonomi.

¹⁶ COM(2014) 86.

samarbete mellan intressenter och ett större deltagande från den privata sektorn vid genomförande av initiativen i västra Medelhavsområdet.

2.3 Skilda och konkurrerande intressen till havs

Västra Medelhavsregionen har den största biologiska mångfalden¹⁷ och det största antalet endemiska arter i hela området. Men på liknande sätt som resten av havsområdet, har flera av områdets fiskbestånd under lång tid utsatts för överfiske.¹⁸ Nationellt utsedda marina skyddsområden och Natura 2000-områden täcker ca 3,5 % av vattnet,¹⁹ vilket fortfarande är ganska långt ifrån målet på att bevara 10 % av kust- och havsområdet²⁰.

Denna region genererar 48 % av bruttoföreläggingsvärdet och 45 % av arbetstillfällena för Medelhavsområdet i stort, tack vare de stora maritima sektorerna turism, vattenbruk, fiske och transport. Det är ett centrum för ekonomiska, demografiska och miljörelaterade påfrestningar och där finns så många som 7 av de 13 områdena i Medelhavet där en stark ekonomisk aktivitet i hög grad hänger samman med naturskyddsproblemen²¹.

Maritima ekonomiska aktiviteter som eventuellt konkurrerar i samma vatten kan avskräcka från eller förhindra investeringar. Dessa aktiviteter kan också öka avfallsgenereringen samt energi- och vattenförbrukningen, förvärpa exploateringen av biologiska och andra resurser och i slutändan leda till mer föroreningar och en allvarlig försämring av marina och kustnära ekosystem.

Därför har man vidtagit åtgärder i regionen för att genomföra en stor mängd initiativ och överenskommelser som t.ex. EU:s direktiv för fysisk planering i kust- och havsområden samt ramdirektivet om en marin strategi, FAO:s initiativ för blå tillväxt, Unep/handlingsprogram för Medelhavet – Barcelonakonventionen och dess regionala handlingsplan för marint skräp samt protokollet om integrerad förvaltning av kustområdena kring Medelhavet. Den senaste strategin på medellång sikt (2017–2020) från Allmänna kommissionen för fiske i Medelhavet med syfte att uppnå ett hållbart fiske i Medelhavet och Svarta havet samt Medfish4ever ger också en god grund för att bemöta den nuvarande överexploateringen av fiskbeståndet.

Trots att det finns en verklig politisk vilja att lösa miljö- och fiskerelaterade utmaningar saknar regionen fortfarande lämplig medvetenhet, spridning och sektorsöverskridande evidensbaserad politik. Många tillkortakommanden kvarstår även i genomförandet och upprätthållandet, i synnerhet på nationell och lokal nivå.

Vidare visar stresstest på marina data att det finns allvarliga kunskapsbrister kring de sydliga vattnens geologiska och ekologiska natur samt en minskning av de offentliga investeringarna i övervakningsprogram i norr. Informationsbrister om fångster och arbetet inom småskalig fiskeverksamhet gör stödet till fiskerisektorn mycket utmanande.

¹⁷ Artrikedomen i Medelhavet ökar från öst till väst: 43 % av kända arter finns i östra Medelhavet, 49 % i Adriatiska havet och 87 % i västra Medelhavet.

¹⁸ Det är värt att notera att 44 av 48 bestånd som bedömdes 2012–2014 ansågs ligga utanför säkra biologiska gränser. (Källa: Vetenskapliga, tekniska och ekonomiska kommittén för fiskerinäringen och Allmänna kommissionen för fiske i Medelhavet.)

¹⁹ <http://www.mapamed.org> (april 2016).

²⁰ Fastställt av Aichimål nr 11 och antaget enligt mål för hållbar utveckling nr 14.5.

²¹ Medtrends rapport 2015: http://d2ouvy59p0dg6k.cloudfront.net/downloads/medtrends_regional_report.pdf.

3. SVARET: ÅTGÄRDER FÖR ATT BEMÖTA UTMANINGARNA OCH ÖVERBRYGGA SKILLNADERNA

Ett rullande ramverk för åtgärder²² (se medföljande arbetsdokument) identifierar de skillnader som måste överbryggas och det potentiella mervärdet hos de prioriteringar och åtgärder som föreslagits. Initiativet kommer att finansieras med befintliga internationella, EU-baserade, nationella och regionala fonder och finansiella instrument, som kommer att samordnas och komplettera varandra. Detta bör skapa en hävstångseffekt och locka investeringar från andra offentliga och privata investerare. Potentiella finansieringskällor är vägledande för, omfattas av, men påverkar inte bedömningen av utvärderingsförfarandena och kriterierna för berörda fonder, program och projekt.

Initiativet främjar samordning och samarbete mellan de tio länderna och syftar därigenom till att

- öka tryggheten och säkerheten,
- främja hållbar blå tillväxt och arbetstillfällen, och
- bevara ekosystem och biologisk mångfald i västra Medelhavsområdet.

Efter omfattande samråd med nationella myndigheter och intressenter kommer initiativet att fokusera på tre huvudsakliga mål som bemöter dessa tre huvudutmaningar.

3.1 Mål 1 – en tryggare och säkrare maritim miljö

Det är mycket viktigt att säkerställa en trygghet och säkerhet vid verksamhet till havs för att få en hållbar utveckling av den maritima ekonomin, bibehålla och skapa arbetstillfällen och för korrekt förvaltning av havs- och kustområdena.

Prioriteringar:

1.1 Samarbete mellan kustbevakningar

För närvarande finns det flera initiativ för utveckling av sjösäkerhet och sjöfartsskydd, men tillgångarna utnyttjas på olika nivåer eller av olika parter i västra Medelhavsregionen. Framsteg har gjorts för att underlätta frivilligt datautbyte, men samarbetet mellan kustbevakningarna på båda sidor om Medelhavet är fortfarande begränsat och realtidsåtgärderna i nödsituationer till havs behöver fortfarande förbättras.

Åtgärder:

- Ökat samarbete mellan kustbevakningarna på båda sidor om Medelhavet i västra Medelhavsregionen genom åtgärder såsom nätverk vid utbildningscenter, gemensam utbildning och utbytesprogram för personalen.
- Stöd för kapacitetsbyggande inom områden såsom olagligt, icke-rapporterat och oreglerat fiske, sjötrafikinformationstjänst, räddningstjänst till havs, bekämpning av smuggling av migranter och annan olaglig handel till havs (inklusive genom vidareutveckling av Seahorse-nätverket för Medelhavet).

²² Ramverket för åtgärder kommer att revideras och uppdateras regelbundet när nya behov uppstår.

Potentiella finansieringskällor: Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF), det europeiska grannskapsinstrumentet, Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), finansieringsinstrument för utvecklingssamarbete.

1.2 Sjösäkerhet och insatser vid havsförorening

Utbytet av data om sjöfart måste optimeras på båda sidor om Medelhavet i västra Medelhavsregionen för att förbättra medvetenheten om situationen, säkerställa att nationell finansiering fungerar effektivt och förbättra samarbetet vid gränsöverskridande verksamhet. Vissa partnerländer delar miljöinformation via Emsa/Safemed, medan flaskhalsar förhindrar deras åtkomst till SafeSeaNet.

Åtgärder:

- Uppmuntra till utbyte av data om sjöfart genom att ge sydliga länder stöd så att de kan förbättra sin infrastruktur (automatiskt identifieringssystem/övervaknings- och informationssystem för sjötrafik) och hjälpa dem att få åtkomst till befintliga plattformar (SafeSeaNet och gemensamt kommunikations- och informationssystem för olyckor och havsföroreningar).
- Förbättrad kapacitet (planering, beredskap och redskap) för att agera vid och motverka havsföroreningar till följd av olyckor.

Potentiella finansieringskällor: det europeiska gemenskapsinstrumentet, Eruf, EU-initiativet Horisont 2020, nationella fonder

Målsättningar för mål 1

- Fullständig täckning för det automatiska identifieringssystemet år 2018 i syfte att dela mer data från övervakning av sjöfart på regional nivå.
- Stärkt gränsövervakning genom att involvera grannskapsländer i Seahorse-nätverket för Medelhavet.

3.2 Mål 2 – en smart och motståndskraftig blå ekonomi

Innovation och kunskapsdelning är avgörande för att bemöta generationsskiftet på arbetsmarknaden och göra regionen mer hållbar, konkurrenskraftig och motståndskraftig mot cykliska kriser och chocker. Detta mål bygger till stor del på befintliga initiativ såsom BlueMed²³ och dess strategiska forsknings- och innovationsagenda samt uppmuntrar partnerländer att engagera sig mer.

Prioriteringar:

2.1 Strategisk forskning och innovation

Partner och intressenter från den södra delen av Medelhavet i västra Medelhavsområdet kommer att inbjudas att delta i BlueMed-initiativet för att skapa stordriftsfördelar och främja

²³ Ett forsknings- och innovationsinitiativ för blå arbetstillfällen och tillväxt inom Medelhavsområdet, utvecklat av Cypern, Kroatien, Frankrike, Grekland, Italien, Malta, Portugal, Slovenien och Spanien tillsammans.

partnerskap mellan forskning och industri på båda sidor om Medelhavet.

Åtgärder:

- Främja biobaserade, innovativa industrier och tjänster, inklusive livsmedelsingredienser, läkemedel, kosmetika, kemikalier, material och energi.
- Utveckla ny teknik för observation och övervakning av havet, inklusive biologiska och andra resurser på djupt vatten och havsbotten.
- Utveckla nya koncept och protokoll av privata företag och maritima operatörer för att maximera användningen av infrastruktur, fartyg och plattformar i vetenskapliga, miljö-, trygghets- och säkerhetsrelaterade syften.
- Utveckla skräddarsydda lösningar och ny teknik för att exploatera förnybar energi från havet och för att mildra och anpassa sig till klimatförändringar.
- Utveckla kapacitetsuppbyggnad för kunskaps- och tekniköverföring.

Potentiella finansieringskällor: EU-initiativet Horisont 2020, nationella fonder, EHFF, Eruf, det europeiska gemenskapsinstrumentet, Life, den gröna klimatfonden

2.2 Utveckling av maritima kluster

Maritima kluster bidrar tydligt till att skapa innovation, sysselsättning och tillväxt. De spelar en nyckelroll för att skapa den kritiska massan för ekonomisk verksamhet som för närvarande inte lockar några privata investerare.

Åtgärder:

- Stödja utvecklingen av små och medelstora företag samt mikroföretag inom den blå ekonomin (genom nationella maritima kluster, inkubatorer, förespråkare, affärsinriktade tjänster och skräddarsydda finansieringsverktyg).
- Främja ett effektivt nätverk av maritima kluster runt om i regionen.
- Etablera regionala kluster för förnybar energi, välbefinnande och aktivt åldrande, baserat på marina och maritima resurser och tekniker.

Potentiella finansieringskällor: EHFF, Cosme, det europeiska gemenskapsinstrumentet, Eruf, nationella fonder, Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi), Europeiska fonden för hållbar utveckling (EFHU)

2.3 Kompetensutveckling och cirkulering

Maritima utbildningsinstitutioner har identifierat ett antal möjliga sätt att bemöta den nuvarande dåliga matchningen mellan tillgång och efterfrågan på marin kompetens och för att öka samarbetet.

Åtgärder:

- Främja utvecklingen av innovativ maritim kompetens genom en mängd strategiska åtgärder för att matcha tillgång och efterfrågan.
- Främja nätverkande och utbyte mellan maritima, hamn- och logistikrelaterade institut och skolor.
- Höja medvetenheten om maritima yrken och deras attraktivitet för unga människor.
- Matcha tillgång och efterfrågan för jobb inom multimodala godstransporttjänster, leveranskedjor och infrastruktur.
- Harmonisera befintliga kompetenser och funktioner för att hantera migrationsfrågor inom hela regionen och främja en mer effektiv cirkulär migration.

Potentiella finansieringskällor: EHFF, FAO:s initiativ för blå tillväxt, Europeiska socialfonden (ESF), det europeiska gemenskapsinstrumentet, Erasmus+, Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE), nationella fonder

2.4 Hållbar konsumtion och produktion (sjötransporter, hamnar, maritim och kustnära turism, marint vattenbruk)

Havs- och landbaserade aktiviteter, tillsammans med en progressiv urbanisering av kustlinjen belastar de marina och kustnära ekosystemen i delområdet och kan påverka den långsiktiga hållbarheten för sektorer såsom marint vattenbruk samt maritim och kustnära turism. Denna prioritering kommer att uppmuntra till att handlingsplanen för hållbar konsumtion och produktion genomförs i regionen och att man övergår till smartare och grönare transporter, hållbar turism och hållbar praxis inom vattenbruket.

Åtgärder:

- Genomföra hållbara modeller och hållbar praxis för konsumtion och produktion. Stödja användningen av rena energikällor för avsaltning av havsvatten. Främja energieffektivitet och anpassning till klimatförändringar i kuststäder.
- Främja grön frakt och en hamninfrastruktur för alternativa bränslen. Optimera hamninfrastruktur, samverkan mellan fartyg och hamn samt förfaranden/drift. Ytterligare utveckla det transeuropeiska transportnätverket och sjömotorvägar samt relaterade länkar till hamnar.
- Utveckla nya temabaserade produkter och tjänster för turister, inklusive
 - naturrelaterade, kulturella och historiska resvägar, havs- och båtturism, hållbara småbåtshamnar, fisketurism och hobbyfiske,
 - bygga miljövänliga, artificiella rev,
 - sammankoppla sådant som lockar turister till havet och inlandet (mat, kultur, idrott osv.).
- Utveckla gemensamma tekniska standarder för hållbar marint vattenbruk inom flera länder, göra sektorn mer diversifierad och bygga upp kapaciteten.

Potentiella finansieringskällor: EHFF, Cosme, FSE, Life, det europeiska gemenskapsinstrumentet, Eruf, EU-initiativet Horisont 2020, nationella fonder, FAO:s initiativ för blå tillväxt, portalen för investeringsprojekt på europeisk nivå, Efsi, EFSD

Målsättningar för mål 2

- Länder i västra Medelhavsregionen ska ingå i BlueMed-initiativet och dess strategiska forskningsagenda senast år 2017,
- 25 % ökning av certifierade eko-hamnar och småbåtshamnar senast år 2022,
- 20 % ökning av produktionsvärdet från hållbart vattenbruk år 2022,
- 20 % ökning av turister under lågsäsong senast år 2022.

3.3 Mål 3 – bättre havsförvaltning

För att åstadkomma friska ekosystem till havs och vid kusterna och samtidigt främja en socioekonomisk utveckling krävs en stark institutionell, rättslig och teknisk ram som kan balansera konkurrerande efterfrågan på begränsade naturresurser och begränsat utrymme.

Prioriteringar:

3.1 Samhällsplanering och förvaltning av kustområden

Vid genomförande av direktivet för fysisk planering i kust- och havsområdena, ramdirektivet om en marin strategi och protokollet om integrerad förvaltning av kustområdena kring Medelhavet kommer man sträva efter enhetlighet.

Åtgärder:

- Förbättra lokala aktörers förvaltning av havs- och kustområden och säkerställa ett lämpligt och samordnat genomförande av direktivet för fysisk planering och protokollet om integrerad förvaltning, inklusive ett ekosystembaserat arbetssätt.
- Förbättra kunskapen om interaktionen mellan hav och land samt utveckla miljövänliga tekniska lösningar för en god miljöstatus för haven och kusterna.
- Utveckla verktyg för att välja lämpliga platser för havsbaserade installationer och uppfylla regionens energi- och miljökrav.

Potentiella finansieringskällor: EHFF, Eruf, det europeiska gemenskapsinstrumentet, EU-initiativet Horisont 2020, nationella fonder

3.2 Marin och maritim kunskap

Evidensbaserad politik kräver harmoniserade och uppdaterade marina och maritima data om områden såsom investeringar, bruttoföreläggingsvärde, anställning, generering och bortskaffande av avfall, batymetri, vattenkvalitet och miljöövervakning. Nödvändiga data är ofta antingen otillgängliga eller endast tillgängliga för vissa länder.

Åtgärder:

- Främja insamling, underhåll och lagring av data via befintliga verktyg, databaser och projekt (främst det europeiska marina övervaknings- och datanätverket – Emodnet, det virtuella kunskapscentret som drivs av sekretariatet för unionen för Medelhavsområdet samt Horisont 2020-projekten) och utöka deras geografiska och tematiska omfattning inom regionen.
- Bibehålla och uppdatera information om erosionsfenomen och kustrelaterade risker. Harmonisera och expandera övervakningssystemen längs kustlinjen i hela delområdet och utveckla gemensamma verktyg för att utvärdera konsekvenserna av mänsklig aktivitet.
- Utveckla obemannade, självgående fartyg och relaterad undervatteninfrastruktur.

Potentiella finansieringskällor: EHFF, det europeiska gemenskapsinstrumentet, Eruf, Life, EU-initiativet Horisont 2020, nationella fonder, den gröna klimatfonden

3.3 Biologisk mångfald och bevarande av marin livsmiljö

Regionens biologiska mångfald hotas av föroreningar, eutrofiering, förstörelse av marina och kustnära livsmiljöer, störning av vilda djurs migrationsvägar, förändringar av kusternas dynamik, nedskräpning och buller till havs. Länderna kommer att få stöd i sitt arbete för att uppfylla överenskomna internationella åtaganden såsom Barcelonakonventionen, inklusive dess regionala plan för nedskräpning i Medelhavet och konventionen om biologisk mångfald.

Åtgärder:

- Utvärdera påfrestningarna i atmosfären, på land och till havs samt riskerna för både ekosystem och människors hälsa.
- Hjälpa till att inrätta och hantera skyddade havsområden, minska nedskräpningen till havs, hantera barlastvatten och övervaka akustisk förorening.
- Förstärka den lokala förmågan att identifiera främmande arter och invasionsvägar samt marina ekosystems struktur och funktion.
- Stödja kampanjer för att öka medvetenheten om havsmiljön och den biologiska mångfalden samt miljörelaterat volontärarbete runtom i regionen.

Potentiella finansieringskällor: Life, Eruf, det europeiska gemenskapsinstrumentet, EHFF, EU-initiativet Horisont 2020, nationella fonder

3.4 Hållbart fiske och utveckling av kustsamhällen

Åtgärderna är för närvarande fragmenterade mellan de två sidorna av Medelhavet, så man kommer att sträva efter större regional samordning genom genomförandet av strategin på medellång sikt (2017–2020) från Allmänna kommissionen för fiske i Medelhavet med syfte att uppnå ett hållbart fiske i Medelhavet och Svarta havet. Detta kommer också att säkerställa att den gemensamma fiskeripolitiken genomförs på ett mer konsekvent sätt i delområdet.

Åtgärder:

- Främja en hållbar utveckling av småskaligt fiske och kustsamhällen genom att öka regionens förmåga att hantera fiskebestånd med fleråriga fiskeriplaner, tekniska åtgärder, områdesavstängning och andra specifika skyddsåtgärder.
- Öka regionens förmåga att säkerställa lämplig datainsamling, regelbundna vetenskapliga utvärderingar och ett lämpligt rättsligt ramverk för kontroll och inspektioner.
- Inrätta lokala tekniska grupper för att analysera specifika möjligheter och hot samt definiera gemensamma åtgärder och interventionstekniker.
- Sprida bästa praxis för marknadsföring av fiskeriprodukter, öka deras mervärde och diversifiera de ekonomiska aktiviteterna i kustsamhällen (och genom strategier där man arbetar nerifrån och upp, som t.ex. lokalt ledd utveckling).

Potentiella finansieringskällor: EHFF, det europeiska gemenskapsinstrumentet, FAO:s initiativ för blå tillväxt, Allmänna kommissionen för fiske i Medelhavet

Målsättningar för mål 3

- 100 % av vattnet som omfattas av nationell jurisdiktion och 100 % av kustlinjerna ska omfattas av fysisk planering i kust- och havsområdena samt integrerad förvaltning av kustområdena och implementeringsmekanismerna för dessa senast 2021.
- Minst 10 % av kust- och havsområdena ska omfattas av marina skyddsområden och andra effektiva områdesbaserade skyddsåtgärder senast 2020.
- 20 % minskning av nedskräpningen till havs och på stränder senast 2024.
- Sydliga Medelhavsländer ska ingå i Emodnet senast 2020.
- Alla stater ska ha lämpliga rättsliga ramverk och mänskliga och tekniska möjligheter att uppfylla sitt ansvar för kontroll och inspektion av fisket som flagg-, kust- och hamnstater senast 2020.
- 100 % av viktiga bestånd i Medelhavet²⁴ ska omfattas av lämplig datainsamling, regelbunden vetenskaplig bedömning och hantering genom fleråriga fiskeriplaner senast 2020.

4. STYRNING OCH GENOMFÖRANDE

4.1 Samordning

Politisk samordning kommer att tillhandahållas genom befintliga mekanismer och processer inom unionen för Medelhavsområdet, inklusive möten på högre tjänstemannanivå och ministernivå. *Operativ* samordning kommer att säkerställas genom en expertgrupp för västra Medelhavet som kopplas till arbetsgruppen för unionen för Medelhavsområdet om den blå ekonomin, och kommer att inkludera nationella kontaktpunkter från relevanta ministerier, EU-kommissionen och sekretariatet för unionen för Medelhavsområdet. Representanter för befintliga regionala Medelhavsorganisationer kan också inbjudas att delta i expertgruppen.

²⁴ http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/faoweb/GFCM/News/Mid-term_strategy-e.pdf.

4.2 Genomförande och rapportering

För att initiativet ska fungera måste ett antal viktiga villkor uppfyllas.

- Ett godkännande krävs på ministernivå som ett erkännande av att initiativet överskrider politik, departement och myndighetsnivåer. Länderna ska fastställa prioriteringar, arbeta gemensamt och dela på ansvaret, anpassa sin politik och finansiering på landsnivå och ge beslutsfattare och dem som genomför politiken tillräckliga befogenheter och resurser på alla administrativa nivåer.
- Kommissionen ska säkerställa ett strategiskt arbetssätt på EU-nivå, inklusive samordning med befintliga EU-relaterade initiativ.
- Myndigheter ska övervaka, rapportera till expertgruppen och utvärdera nationella framsteg och ge stöd för genomförandet.
- Samordning med arbetet vid befintliga regionala organisationer ska säkerställas genom sekretariatet för unionen för Medelhavsområdet.
- Huvudintressenter ska involveras: nationella, regionala och lokala myndigheter, inklusive förvaltande myndigheter, ekonomiska och sociala aktörer, medborgare, den akademiska världen och icke-statliga organisationer. Offentliga evenemang kommer också att främja detta deltagande (till exempel årliga forum, näringslivsträffar och evenemang för att presentera sin idé för investerare/få snabbfinansiering).
- En särskild stödmekanism ska ge stöd direkt till länderna och till expertgruppen. Stöd ska även inkludera involvering av och partnerskap mellan intressenter och insamling av data som krävs för att fastställa referensvärden samt övervaka och rapportera framsteg.

5. KOPPLINGAR TILL EU-POLITIK

Istället för att skapa ny lagstiftning syftar detta initiativ till att uppnå unionens mål (prioriteringar vad gäller sysselsättning, tillväxt och investeringar, energiunionen och klimatförändringar, migration och att vara en starkare global aktör) genom att stärka den politik som är relevant för regionen och främja efterlevnad av EU:s lagar.

Fokus ligger på en bättre samordning mellan finansieringsinstrumenten och ett verkligt integrerat arbetssätt som samlar olika politiska riktningar och ger en stark koppling mellan EU-politik och initiativ såsom havspolitik, den gemensamma fiskeripolitiken, sammanhållningspolitiken, miljö-, havs-, och kustpolitiken, den globala strategin för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, gräns- och kustbevakningspaketet, strategierna om blå tillväxt, sjöfartsskydd, Medfish4ever, biologisk mångfald, anpassning till klimatförändringar, det sjunde miljöhandlingsprogrammet, ramprogrammen för forskning och utveckling samt meddelandena om ett partnerskap för demokrati och delat välstånd med södra Medelhavsområdet²⁵ och om internationell världshavsförvaltning²⁶.

²⁵ KOM(2011) 200.

²⁶ JOIN(2016) 49.

6. BREDARE KOPPLINGAR

Det behövs samordning med program och initiativ som omfattar hela Medelhavsområdet²⁷ och med den angränsande handlingsplanen för Atlanten och EU:s strategi för den adriatisk-joniska regionen samt med BlueMed- och Prima²⁸-initiativen. Interact-programmet kan ge stöd till detta inom ramen för dess kompetensområde.

Initiativet måste också följa befintlig lagstiftning. Man måste sträva efter att skapa synergi med processen för unionen för Medelhavsområdet, dialogen mellan länderna i västra Medelhavsområdet, den regionala transporthandlingsplanen för Medelhavsregionen, transportnätet i Medelhavsregionen och större ramverk såsom dem som tillhandahålls genom Barcelonakonventionen och Allmänna kommissionen för fiske i Medelhavet.

Genom att visa upp hållbara idéer och skapa sysselsättning och tillväxt kan projekten som stöds genom initiativet spridas till andra delar av Medelhavsområdet och göra initiativet till en inkörsport till hållbar tillväxt i området.

7. SLUTSATS

Kommissionen uppmanar Europaparlamentet och rådet att stödja detta meddelande. Kommissionen uppmanar även Regionkommittén och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att lämna utlåtanden kring detta initiativ.

Kommissionen kommer att rapportera om genomförandet av detta initiativ till rådet och Europaparlamentet senast 2022 baserat på rapportering från de involverade länderna.

²⁷ Till exempel: Medelhavsprogram och europeiska grannskapsinstrument för gränsöverskridande samarbete i Medelhavsområdet.

²⁸ Partnerskap för forskning och innovation i Medelhavsområdet.